

ÅRSBERÄTTELSE 2023

Foto omslag: Gustaf Waesterberg.
Denna sida: Anna Waxin,
foto Gustaf Waesterberg.

VD har ordet

Skärgårdsstiftelsens uppdrag är att tillgängliggöra Stockholms skärgård för besökare och att förvalta vårt bestånd av mark, skog, vatten och byggnader. Genom att göra det kan vi erbjuda hållbara och tillgängliga skärgårdsmiljöer för nuvarande och framtida generationer.

2023 – förbättrade insatser och nya möjligheter

2023 har varit ett år då vi genomfört många nya projekt för en långsiktigt hållbar verksamhet – men också fokuserat på planering inför de förändringar som ligger framför oss.

De första månaderna under 2023 sjösatte vi den nya driftsorganisationen. Med egna båtar och utrustning har vi kunnat effektivisera och förbättra våra insatser. När det gäller det så kallade omdaningsprojektet, som bland annat omfattar sopor och dass, har vi planerat för en förbättrad hantering som följer såväl miljö- som arbetsmiljömässiga krav och som samtidigt säkerställer en hög servicenivå för våra besökare.

Året innebar också lansering av en ny webbsida. Det gör oss extra stolta att den blev nominerad till det prestigefyllda Publishingpriset, vilket visar att vi lyckats med målet att modernisera våra digitala tjänster. Med *Upptäck Skärgården* som inspirationskälla blev vår nya webbtjänst en viktig del av att tydliggöra vårt uppdrag ytterligare.

Ett annat fokus det här året har varit att föra dialog med regionen inför den kommande finansieringen år 2024–27. Vårt nya ekonomisystem har även kopplats ihop med vårt fastighetssystem, vilket gör att vi fått helt nya möjligheter till analys och uppföljning av verksamheten. Dessutom har året inneburit ett fortsatt fokus på att hela beståndet i förvaltningen ska ha riktigt bra underhållsplanering för byggnader, mark, skog och vatten. Det hjälper oss att ytterligare prioritera våra insatser på bästa sätt.

Prioriterade naturvårdsåtgärder under året har bland annat genomförts i Käringboda, där vi tillsammans med WWF lyfter fram värdefulla ekmiljöer och stängslar naturbetesmarker för en långsiktigt hållbar skötsel. Vi har även restaurerat en allé och ett rikkärr på Riddersholm, gjort fiskevårdsåtgärder på Gälö och restaurerat våtmarker på till exempel Nämdö och Utö. Vi tar fortsatt sats i och kring våra grunda vikar där bland annat det populära bojprojektet i Östermarsfladen på Nättarö har tagits vidare till Lidö där ett 15-tal bojar har lagts i.

Även dialogen med våra följare på sociala medier har växt och vi är glada att så många följer oss på Instagram och Facebook. Anmäl dig gärna till vårt nyhetsbrev om du inte redan gjort det – där hittar du mer om vårt arbete och inspiration för dig som vill besöka våra områden.

Anna Waxin, VD Skärgårdsstiftelsen

Därför finns vi

Skärgårdsstiftelsen är en av Stockholms läns största markägare. Vårt uppdrag handlar om att både bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer, rekreationsområden och fastigheter för dagens och morgondagens besökare.

Skärgårdsstiftelsen är en av Stockholms läns största markägare med ett stort bestånd av byggnader, mark/skog och vatten. Skärgårdsstiftelsens markinnehav ska möjliggöra en tillgänglig skärgård för alla.

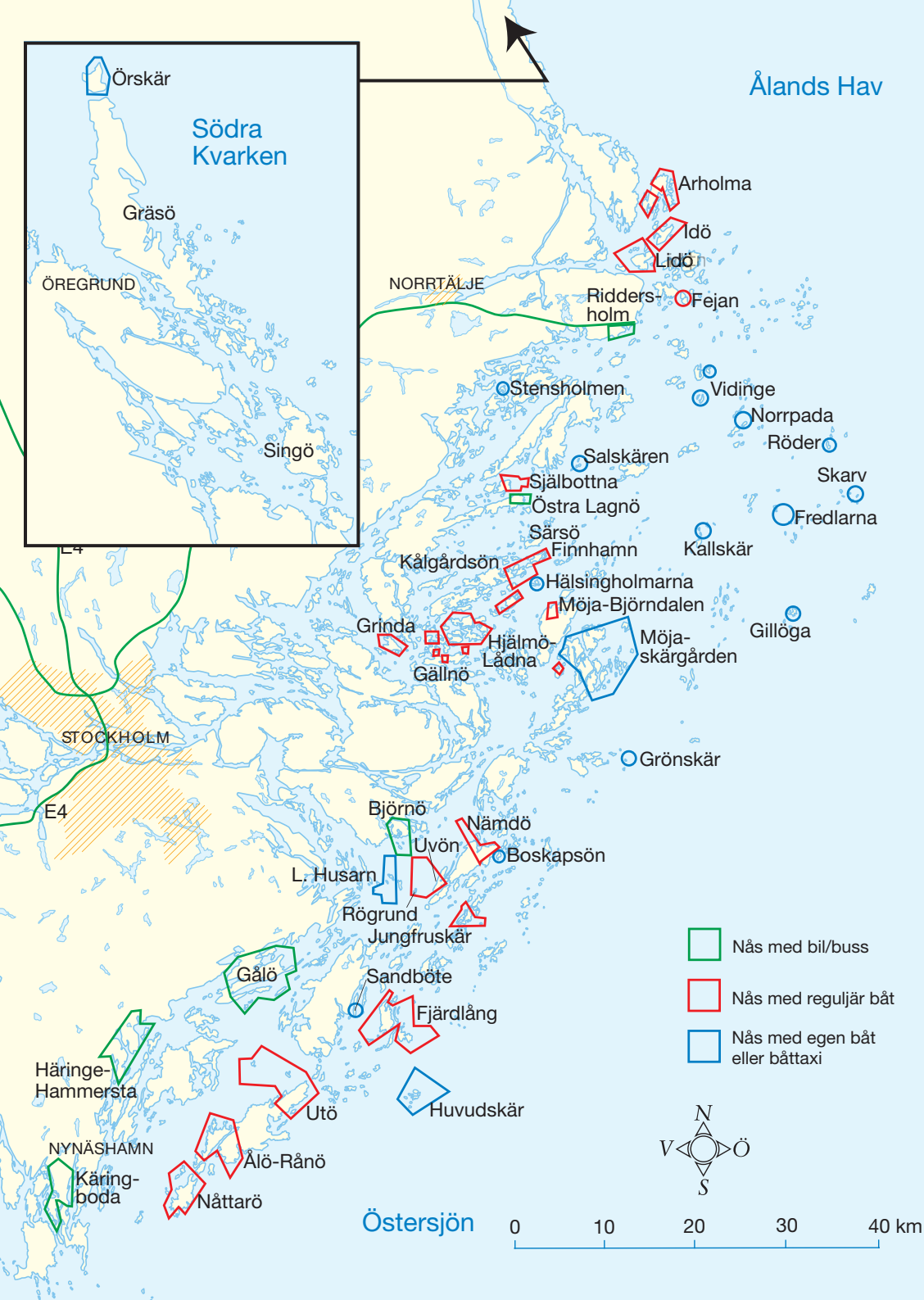
§2 Stiftelsens ändamål är att med donerade och förvärvade fastigheter som grund verka för att bevara Stockholms skärgårds egenart, naturvärden och landskapsbild och samtidigt främja utvecklingen av friluftsliv, kultur, rekreation och turism med beaktande av den bofasta befolkningens intressen.

Totalt innehar Skärgårdsstiftelsen 11 000 ha mark och mer än 20 000 ha vattenområden i sex kommuner. Nästan alla områden är skyddade som naturreservat, många är också Natura 2000 områden, med särskilda krav på naturvård och markanvändning.

I koncernen ingår även AB Utö Havsbad, ett helägt dotterbolag till Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län.

Skärgårdsstiftelsens styrelse är tillsatt av Region Stockholm, Stockholms stad och skärgårdskommunerna. Antalet ordinarie ledamöter är 15 st med lika många suppleanter. Under 2023 har fem personer varit adjungerade företrädande olika intresseorganisationer. Arbetsutskottet har fem ordinarie ledamöter och fem suppleanter. Styrelsen har under året haft sex sammanträden och arbetsutskottet har haft åtta sammanträden.

§3 Styrelsen skall svara för att byggnader och anläggningar i området används på bästa sätt för att främja stiftelsens ändamål samt skall i övrigt upprusta, underhålla och vid behov utveckla anläggningar och verksamheter till gagn för stiftelsens ändamål.

Våra områden

Skärgårdsstiftelsens marker består av ett 40-tal områden från Örskär i norr till Karingboda i söder. De är olika i karaktär och består av allt ifrån lummiga strövområden och insjöar på fastlandet till karga klippor och öppet hav i ytterskärgården. Nästan alla är naturreservat och har höga natur- och besöksvärden. Alla är öppna för allmänheten. Flera är också skyddade enligt Natura 2000, och vi har även ett stort antal djurskyddsområden.

Fastigheter

På våra områden står det också cirka 2 000 byggnader och anläggningar. Dessa består av värdshus, vandrarhem, stugbyar, fritidshus, lokaler, permanentus, fyrrar, kvarnar, jordbruksfastigheter med mera. Utöver det; kajer, vattenverk, reningsverk, pumphus, vägar, sopmajor och mycket mer. Skärgårdsstiftelsen bedriver ingen egen turistisk verksamhet, förutom vandrarhemmet på Huvudskär, men är indirekt verksam genom de entreprenörer som arrenderar av oss och erbjuder ett rikt utbud av service till besökarna. Skärgårdsstiftelsens personal arbetar med förvaltning och utveckling av våra områden och fastigheter. Utöver vår egen personal sysselsätts hundratals personer som är verksamma på de krogar, hotell, vandrarhem, värdshus, stugbyar och gästhamnar som stiftelsen arrenderar ut.

En gammal idé – modernare än någonsin

Vi arbetar alla utifrån vår grundidé som idag känns modernare än någonsin. Att verka hållbart för att bevara och utveckla värdefulla naturmiljöer, kulturarv. Att hålla delar av skärgården öppen och tillgänglig för alla är något som ligger i tiden. Att kunna nyttja utan att äga är också en förutsättning för många att kunna vistas i skärgården.

11 000
hektar mark

20 000
hektar vatten

2 000
byggnader och
anläggningar

Fler än
2
miljoner
besökare

Året som gick

2023 har stora insatser gjorts inom hållbarhetsområdet. Flera nya våtmarker har anlagts och Skärgårdsstiftelsen har också genom en mer planerad drift minskat våra egna utsläpp i luft och vatten. Läs mer om verksamheten på kommande sidor.

Verksamhet 2023

För att kunna följa upp verksamheten under 2023 har Skärgårdsstiftelsen arbetat inom fyra olika målområden med verksamhetsplanen som styrmedel. Övergripande verksamhetsmål är Hållbar utveckling något som implementeras genom våra Hållbarhetsprinciper.

Skärgårdsstiftelsens Hållbarhetsprinciper

Skärgårdsstiftelsen har ett övergripande verksamhetsmål som utgår ifrån vårt uppdrag och Vision 2030 om *Tillgängliga och hållbara skärgårdsmiljöer för nuvarande och kommande generationer*. Hållbar utveckling är därför från och med 2023 det övergripande verksamhetsmålet för hela Skärgårdsstiftelsen. Det innebär att vi arbetar med målsättningen att hållbarhet är en självklar och integrerad del i hela vår verksamhet och en utgångspunkt för vår utveckling. Alla aktiviteter i verksamhetsplaneringen stäms av mot Skärgårdsstiftelsens Hållbarhetsprinciper.

Målområde 1:

Nöjda kunder

Arbetet med att stärka relationerna med våra hyresgäster och få fler nöjda besökare på våra områden har fortsatt. Skärgårdsstiftelsen har många kunder varav den största delen utgörs av våra besökare som enligt senare års mobildataundersökningar rör sig omkring 2,5 miljoner. Därutöver har Skärgårdsstiftelsen ett flertal kunder i våra avtalspartners, turistentreprenörer, jordbrukare, permanenthyresgäster och fritidshyresgäster med flera. Under året har funktionen för digital felanmälan sjösatts och varit i gång under sommaren och fungerat bra. Hyresgäster kan anmäla fel i sina hus och besökare kan anmäla fel på till exempel dass, sopmajor, stigar och rastplatser i naturreservaten. Driftteknikerna får anmälanerna direkt för hantering och återrapporterar tillbaka till hyresgäst eller besökare. Med hjälp av vårt digitala system får vi även bra statistik att följa för våra fastigheter. En digital portal för de större kommersiella hyresgästerna är lanserad. I portalen kan de göra felanmälan och följa sina ärenden och kundansvariga förvaltare får en bra överblick över vad som händer i verksamheten hos våra kunder. Genom vår organisationsstruktur med kundförvaltare, jordbruksförvaltare och även tekniska förvaltare tillser vi en tät dialog med alla våra kunder och avtalspartners för att säkerställa att vi har resurser på plats för uppföljning och måluppfyllelse.

Målområde 2:

Engagerade och stolta medarbetare

Skärgårdsstiftelsen har genomfört en medarbetarundersökning där vi mäter hur engagerade och stolta våra medarbetare är. Vi kan avläsa en liten uppgång i engagemang och en liten nedgång i stolthet sedan föregående undersökning. Mönstret avseende såväl styrkor som förbättringspotential är i princip oförändrat. Våra främsta styrkor är inom strategi, vision och kultur, meningsfullhet och delaktighet samt relation till chef. Vår förbättringspotential finns främst inom områdena feedback och kommunikation, lärande och utveckling samt hälsa.

Målområde 3:

Väl genomförda projekt

Skärgårdsstiftelsens bestånd ska förvaltas resurseffektivt och kompetent. Projektprocessen med tydlig beställning/upphandling, genomförande, utvärdering och uppföljning är ett viktigt verktyg i detta arbete. Vi har fortsatt att utveckla vår förvaltnings- och driftsplanering och arbetar i alla led mot en planerad drift och förvaltning baserad på underhållsplaner och skötselplaner för hela vårt bestånd av mark, skog och vatten.

Målområde 4:

Ekonomi i balans

En ekonomi i balans är en grundbult för en hållbar organisation. För att säkerställa det är ett av de viktigaste målen att öka självfinansieringsgraden i de kommersiella delarna av verksamheten. Målet för 2023 är att nå en självfinansieringsgrad som uppgår till 84 %. Arbetet med att omförhandla hyres- och arrendeavtal har fortskridit löpande under året. Implementering av ett nytt ekonomisystem, system för fakturahantering och rapporteringssystem har också varit i fokus under året och ett nytt ekonomisystem finns på plats och är i drift sedan i maj. Den kommersiella delen av verksamheten och dess självfinansiering mäts vilket ger en bra styrning både på intäkt- och kostnadssidan. Målsättningen är att Skärgårdsstiftelsen efter 2025 ska vara helt självfinansierad i de kommersiella delarna.

Axplock från 2023

Naturvårdsåtgärder

Vi har planerat och genomfört flertalet åtgärder i värdefulla skogsmiljöer, trädklädda betesmarker, havsvikar och barkborreskadad skog. Åtgärdat underhållsbehov på stängsel och byggnader kopplade till jordbruk. Under året har vi även gjort åtgärder i projektet *Skydd i grunda vikar*. Vi har fortsatt vårt aktiva arbete med våtmarker inom ramen för den nationella våtmarkssatsningen och har genomfört akvatiska åtgärder med medel från Havs- och Vattenmyndigheten.

Driften under året

När det gäller personal och drift har vi under året anställt sju nya drifttekniker och utökat fordonsflottan med tre stycken servicebåtar och andra verktyg. Vi har även samlat ihop gammal utrustning och kompletterat denna med nödvändiga maskiner. Det viktiga arbetet med att utbilda ny personal i arbetssätt och rutiner för att säkerställa relevant kunskap i den stundtals komplicerade infrastrukturen på öarna har fortsatt, med utbildning kring de vatten- och reningsverk och övrig teknisk utrustning som är en del av den löpande driften. Vi har också fortsatt hanteringen av sopor och dross för det rörliga friluftslivet.

Nytt lokalkontor på Gålö

På Gålö har vi även arbetat med att iordningställa lokalkontoret för drift och det arbetet fortgår. Det tidigare bostadshuset ska rymma sex stycken nya kontorsplatser och sällskapsrum plus omklädningsrum i separat byggnad. Även vägar, gårdsplan och en brygganläggning med ordentlig plats för arbetsbåtar och besök har upprustats.

Förökning av blåstång, Riddersholm. Foto: Johan Hammar

Projekt ihop med Världsnaturfonden

De projekt som finansieras av externa medel från Länsstyrelsen och Världsnaturfonden WWF fortlöper enligt plan. Skärgårdsstiftelsen har också fortsatt med statusinventeringar av våra naturområden. Planering och förberedelser har gjorts inför åtgärder som genomförs under höst/vinter 2024. Skärgårdsstiftelsen fick under året en uppsägning av jordbruksarrendet på Långholms gård, Karingboda. Efter en genomlysning av alternativa lösningar och anbud från intressenter tecknades ett sidoarrende med ny arrendator som tillträdde 15 juni, vilket säkerställer skötseln av markerna.

Vattenförvaltning och bojprojekt

Under året har det också genomförts kommunikationsinsatser kopplat till vattenförvaltningen, som föreläsning på båtmässan om bojar mot ankringsskador, presentation av bojprojektet för Vattenakademin, artikel i Svealandskustens vattenvårdsförbund och artikel i SVD med fiskevårdsgruppen i Länsstyrelsens pilotprojekt. Samverkan med Stockholm archipelago trail kring ledutveckling i skärgården pågår.

Skogsåtgärder

Vi har också planerat och genomfört åtgärder med skötselbidrag från Länsstyrelsen. Exempelvis gränsmarkeringar på Arholma, Riddersholm, Gålö och Björnö, restaurering av allé på Riddersholm, hagmarksrestaureringar på Lådna och Gällnö Västerholme, rastplatser och vandringsleder på flera områden. Vi har även förberett och planerat för skogsåtgärder.

Östermarsfjärden, Nästarö. Foto: Lotta Karis

Ny, förbättrad webb

Under början av året slutfördes och lanserades en helt omarbetad webbsida, skargardsstiftelsen.se. Den nya webbsidan kommunicerar Skärgårdsstiftelsens uppdrag utifrån stadgar, vision, uppdrag och verksamhet, liksom kärnverksamhet och svar på de vanligaste frågorna – och tog sig till finalen i Publishingpriset i kategori webb.

Alla paper på rätt plats

Under 2023 har Skärgårdsstiftelsens alla dokument och handlingar för åren 1997–2018 ordnats, förtecknats och skickats iväg till Regionarkivet för att lagras för framtiden. Mycket jobb har det varit med massor av dokument, avtal med mera som tagits om hand. Verkligen värt att fira!

Upptäck skärgården

Vår EU-finansierade digitala områdesguide upptäckskärgården.se har kopplats till skargardsstiftelsen.se och besöksinformationen kan nu visas både genom filtrering på våra områden och på hela skärgården. Guiden har också utvecklats redaktionellt och översatts till engelska.

Stångmärket och sociala medier

Skärgårdsstiftelsens magasin Stångmärket har under året skickats ut i över 150 000 exemplar till både Skärgårdsvännerna och till skärgårdens entreprenörer och som direktutskick till delar av Stockholmsområdet. Det månadsvisa digitala nyhetsbrevet har efter året ca 14 000 prenumeranter (en ökning med mer än 1 000 från föregående år) med hög öppningsprocent. Vi fortsätter att få fler följare för Skärgårdsstiftelsen både på Instagram (23 200 följare) och Facebook (21 300 följare). Under året har vi ökat med cirka 1 000 följare i vardera kanal.

Värdefulla Skärgårdsvännerna

Stödjande Skärgårdsvänner för 2023 är närmare 9 000 st. Totalt antal skärgårdsvänner, inklusive familjevänner och stödjande båtklubbar och företag är cirka 14 600 st. Under året har vi även mottagit generösa gåvor från privatpersoner och företag.

Hållbarhetsaktiviteter under året

Under året har Skärgårdsstiftelsen bland annat haft Hållbarhetsforum tillsammans med SIKO och Länsstyrelsen där man diskuterade fossilfri skärgårdstrafik. Under båtmässan, *Allt för sjön* i mars höll både Cecilia Wibjörn och Ulrika Palmblad-Wennergren föredrag på stora scenen om skyddsarbetet i grunda vikar och besöksmål i skärgården. Dessutom lanserades hållbarhetskampanjen *Sluta tanka havet* tillsammans med bland annat SIKO, Länsstyrelsen, Sweboat och Båtunionen. Skärgårdsstiftelsen har också medverkat i Stockholm Archipelagos styrgrupp och som ordförande i Nordiska Skärgårdssamarbetet NSS (NSS).

**SLUTA
TANKA
HAVET!**

Projektet *Hållbart båtliv* i Stockholms skärgård har resulterat i informationsmaterial kring hållbart båtliv med syfte att öka kunskapsnivån hos båtfolket kring både hållbart båtliv samt vårt känsliga kustekosystem. Projektet är ett samarbetsprojekt mellan Stockholms Universitets Östersjöcentrum, Vaxholm och Värmdö kommun, Skärgårdsstiftelsen, Svenska Båtunionen och Naturskyddsföreningen.

Ett axplock av åtgärder på våra områden

Vi har under året fortsatt att utveckla våra områden. Förutom det som tidigare är omnämnt har vi även utfört följande projekt:

Foto Johan Larsson

OMFATTANDE UNDERHÅLL

På Finnhamn har ett stort underhållsarbete utförts för vandrarhemmet, krogen, båthuset och andra delar av anläggningen.

STAMBYTE

Vårdshuset på Grinda har genomgått ett stambyte.

DIALOG

Tillsammans med bland annat Gruvområdesföreningen, Huvudskärs Byalag, Länsstyrelsen, Haninge kommun miljö & hälsa och polisen har dialog förts kring säkerhet i områdena.

AVTAL TECKNADE

Flera avtal har tecknats för fritidshus, permanentboende, förråd och personalboende på Utö/Ålö, Rånö samt Huvudskär och med Utö Hembygdsförening.

ÖKADE ÖPPETTIDER

Utökad båttrafik av Dalarö Sjötransport under helger i augusti och september har möjliggjort att vandrarhemmet på Huvudskär har kunnat utöka öppettiderna.

NYTT VÄRMESYSTEM

Ett permanentbostadshus på Käringboda har fått nytt värmesystem och vi har återställt våtrum efter en vattenläcka.

NYTT TAK

Bagarstugan på Bull-August har fått nytt tak.

TRYGG PARKERING

Årsta brygga har fått ett avtal med ny parkeringsoperatör med uppdaterade priser och villkor.

FORTSATT UTVECKLINGSPLAN

Visning av fritidshus på Utö har genomförts och uthyrning är startad. Utvecklingsplanen fortsätter att utvecklas.

SÄKRARE LEDER

Risbränning på Lidö och röjning av vandringsleder har genomförts.

FLER VÅTMARKER

Fyra nya våtmarker har färdigställts, varav tre på Utö och en på Nämdö. Projektering av ytterligare våtmarksprojekt är igång.

MARINA UNDERSÖKNINGAR

Planering för fortsatta marina undersökningar på Nättarö och anläggande av nya bojar i Östermarsfladen har genomförts.

FISKEVÅRDSÅTGÄRDER

Vi har planerat för fiskevårdsåtgärder i Jungfruskär, i samverkan med Sportfiskarna och Länsstyrelsen.

TRÄDPLANTERING

Plantering av 24 nya alléträd och restaurering av äldre träd har genomförts vid allén Riddersholm.

NEDTAGNING AV RISKTRÄD

Vi har tagit ner fler granbarkborredöda riskträd i Häringe.

KONSTGJORT REV

Ett stenrev har byggts för att återskapa livsmiljöer för fisk som påverkats av fartygstrafik vid Kapellskär.

BOTTENSTÄDNING

På Gälö har bottenstädning pågått tillsammans med Rena botten och Clean Sea.

SOCIETETSHUSET UPPRUSTNING

Ett nytt värmesystem för Societetshuset på Utö har projekterats för drift våren 2024.

NYA VINDSKYDD

På Utö invigdes nya vindskydd och en ny laddningsstation tillsammans med Region Stockholm.

NYA DJURSTÄNGSEL

För att möjliggöra bete i WWF-projektet *Naturbetesmarker* har 1 500 meter nya djurstängsel satts upp i södra Käringboda.

Skärgårdsstiftelsen i siffror

Under 2023 hade Skärgårdsstiftelsen en omsättning på 129 Mkr i sin verksamhet.

Intäkter och kostnader

Totala intäkter för koncernen uppgick under verksamhetsåret till ca 129 Mkr (114 Mkr).

Så här fördelade sig intäkter och kostnader 2023:

Region Stockholm har för 2023 lämnat Skärgårdsstiftelsen i Stockholms län och dess dotterbolag ett driftbidrag med 52,3 Mkr (53,3 Mkr) samt investeringsbidrag med 24 Mkr (24 Mkr). Av investeringsbidraget har 9,7 Mkr (6,7 Mkr) finansierat reparations-

och underhållsprojekt tagna i resultaträkningen och resten finansierat reinvesteringsprojekt tagna i balansräkningen.

Intäkter från koncernens fastighetsförvaltning motsvarar 34% av de totala intäkterna och upplåtelseintäkterna (hyror och arrenden) ökade under året med 3,5 Mkr till 39,4 Mkr (35,9 Mkr), + 10%.

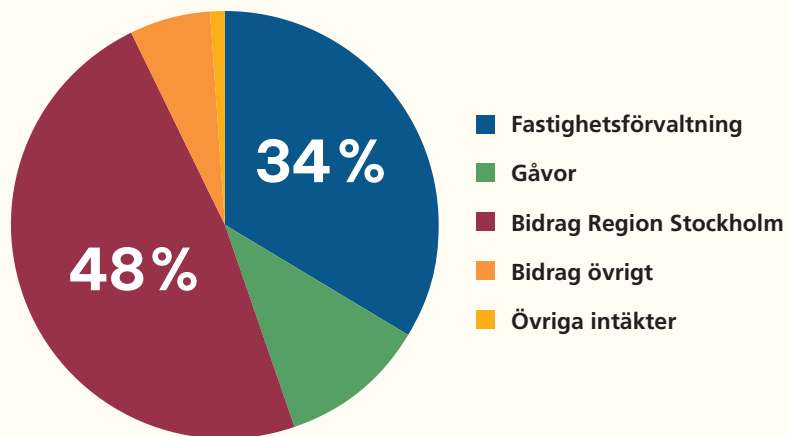
De totala kostnaderna uppgick till 121 Mkr (113 Mkr).

Skärgårdsstiftelsen redovisar ett resultat på 10 Mkr (0,8 Mkr), koncernens resultat uppgår till 10 Mkr (0,8 Mkr).

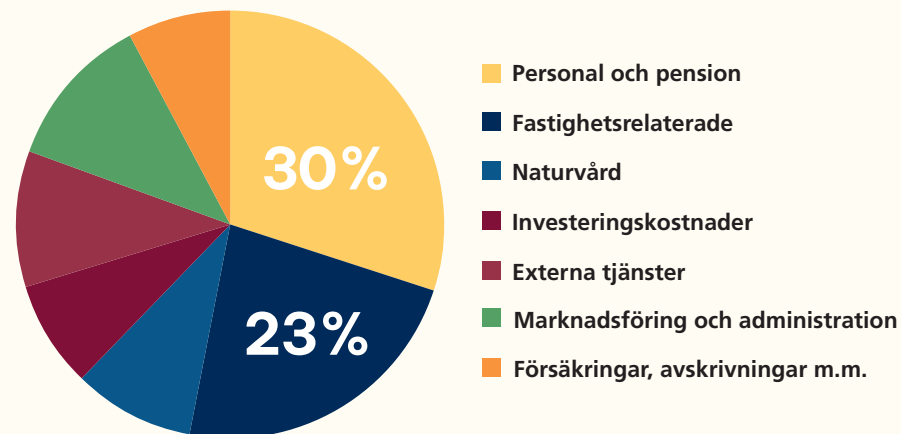
Ett av Skärgårdsstiftelsens viktigaste mål är att öka självfinansieringsgraden. År 2023 nådde den 89 %.

Självfinansieringsgraden = hur stor del av de kommersiella delarna av verksamheten som finansieras av egna intäkter.

INTÄKTER 100% ≈ 129 MSEK

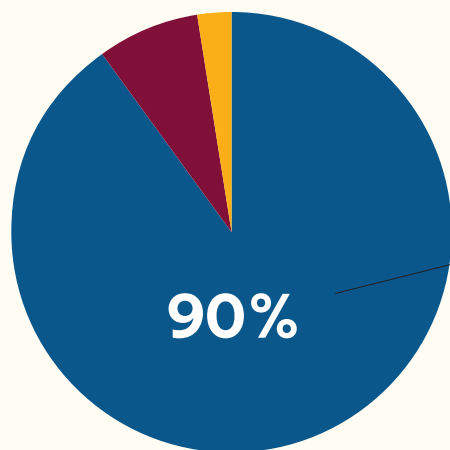
KOSTNADER 100% ≈ 121 MSEK

Upplåtelser

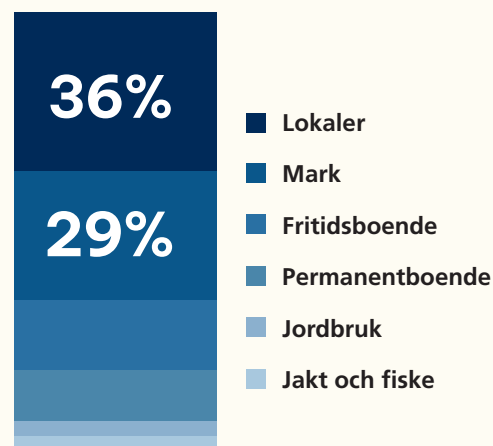
Totalt förvaltar Skärgårdsstiftelsen 106 000 m² byggnader, 11 000 ha mark och mer än 20 000 ha vatten. Vi har 563 st upplåtelseavtal varav 26 jordbruks- och gårdsarrenden, 192 st fritids- och permanentbostäder, 17 st turistanläggningar och ett hundratal andra kommersiella upplåtelser samt diverse markupplåtelser. Byggnadsbeståndet omfattar totalt ca 2 000 byggnader bestående av bl a stugbyar, vandrarhem, skärgårdskrogar, handelsbodar, fyrar och ”skärgårdsmajor”. Tre byggnadsverk är klassade som byggnadsminnen.

INTÄKTER FRÅN FASTIGHETSFÖRVALTNING

- Hyror och arrenden
- Försäljning skog, vatten mm
- Övriga sidointäkter

INTÄKTER FRÅN HYROR OCH ARRENDEN

- Lokaler
- Mark
- Fritidsboende
- Permanentboende
- Jordbruk
- Jakt och fiske

106 000

Kvm total lokal/bostadsyta

563

Upplåtelseavtal varav:

191

Markupplåtelser

192

Fritids- och permanentbostäder

87

Lokalhyresavtal

26

Jordbruks- och gårdsarrenden

29

Jakt- och fiskearrenden

21

Bostadsarrenden

17

Turistanläggningar

